

Samenwerking tussen de eerste en de tweede lijn in de zorg voor mensen met CP

Vraag

Hoe kan optimale afstemming en samenwerking tussen de eerste en de tweede lijn tot stand komen zodat kinderen en volwassenen met CP hun zorg vanuit de eerste lijn kunnen ontvangen als dat kan en vanuit een revalidatiecentrum of -afdeling als dat nodig is?

Algemene aanbeveling

Zowel zorgverleners uit de eerste en tweede lijn als patiënten/ouders hebben de wens om samen te werken in de zorg voor mensen met CP. Zij ervaren samenwerking tussen de eerste en tweede lijn en zien de meerwaarde ervan, maar geven ook aan dat de samenwerking beter kan.

Omdat elke regio anders georganiseerd is, hebben de revalidatiecentra of -afdelingen een verantwoordelijkheid om contact te leggen en te onderhouden met zorgverleners van de eerste lijn, te zorgen voor kennisoverdracht, informatie-uitwisseling en om samenwerking aan te gaan.

Voor optimale samenwerking tussen eerste en tweede lijn in de zorg voor mensen met CP is nodig:

1. Elkaar kennen en weten te vinden
 - Informatie over wie welke expertise heeft
 - Informatie over bereikbaarheid: direct telefoonnummer, mailadres, tijden
 - Van eerder contact/samenwerking casus; regio-avonden; nascholing
2. Terugkoppeling over wat je doet
 - Voortgang, overdracht; van beide kanten
3. Afstemming over behandelplan
 - MDO/patiëntenbespreking, incl. ouders
 - Over inhoud van zorg en behandeldoelen
4. Gezamenlijke kennisontwikkeling en -uitwisseling
 - Over CP algemeen, specifieke thema's, casuïstiek
 - Kennis delen vanuit 1e en 2e lijn
 - Samen organiseren; evt. ook voor ouders
5. Financiering indirecte tijd

Ervaringen uit de praktijk

In 2022 heeft CP-Net een project uitgevoerd om te inventariseren hoe de samenwerking in de CP-zorg tussen de regionale eerste en tweede lijn eruit ziet en wat de noodzakelijke voorwaarden zijn voor versterking van deze samenwerking. Het doel van dit project was om formats op basis van goede voorbeelden, scholing en andere ondersteunende materialen voor afstemming en samenwerking tussen centra en eerste lijn te verzamelen, ontwikkelen en verspreiden. Dit project is uitgevoerd in samenwerking met CP Nederland.

Dit project heeft geleid tot ideeën voor implementatie van (sterkere) samenwerking tussen de regionale eerste en de tweede lijn in de zorg voor mensen met CP. Deze ideeën zijn getoetst en aangevuld door zorgprofessionals uit de eerste en tweede lijn tijdens de CP-Netwerkdag op 16 november 2022.

Overeenkomsten en verschillen tussen de eerste en tweede lijn

Een belangrijke voorwaarde voor samenwerking tussen de eerste en tweede lijn is dat de professionals elkaar kennen en weten welke overeenkomsten er tussen hen zijn en waar de verschillen liggen. Deze kennis geeft inzicht in hoe de samenwerking optimaal ingericht kan worden. Tijdens de CP-Netwerkdag in november 2022 hebben zorgprofessionals uit de eerste en tweede lijn geïnventariseerd waar de overeenkomsten en verschillen tussen de lijnen zitten, zie onderstaande tabellen.

Overeenkomsten tussen de eerste en de tweede lijn
Patiënt staat centraal
Dezelfde doelgroep
Hulpvraag gericht werken
Werken met behandeldoelen
Behandeling zelf
Opleiding
Samenwerking
Flexibiliteit
Maatwerk

Verschillen tussen de eerste en de tweede lijn	
Eerste lijn	Tweede lijn
Lokale aanbieder	Regionale aanbieder
Direct toegankelijk	Verwijzing nodig
Contact binnen enkele dagen	WachtlIJst
Expertise: In het algemeen generalistischer	Expertise: In het algemeen specialistischer
Geen revalidatiearts aanwezig	Revalidatiearts aanwezig
Verantwoordelijkheid belegd bij therapeut	Verantwoordelijkheid belegd bij arts
Werken in de context van het kind/de patiënt	Werken in de context van het centrum
Behandelrelatie met een therapeut	Behandelrelaties met meerdere zorgverleners
Minder aandacht voor psychosociale zorg	Meer aandacht voor psychosociale zorg
Minder gebruik van hulpmiddelen	Meer gebruik van hulpmiddelen
Samenwerking met andere zorgverleners is minder vanzelfsprekend	Samenwerking met andere zorgverleners intern is vanzelfsprekend
Geen gezamenlijk dossier	Kortere lijnen en gezamenlijk dossier
Geen gestructureerd overleg en verslaglegging	Gestructureerd overleg en vaste structuur verslaglegging
Geen indeling	Vaak een indeling op diagnose, leeftijd, woonplaats
Bekostiging	
Meer concurrentie	Minder concurrentie
Meer ervaren tijdsdruk	Minder ervaren tijdsdruk

Wat ga/kan je per fase doen om de aanbeveling te implementeren?

Hoe zorg ik dat mijn collega's...	Ideeën voor strategieën en acties
... voor deze aanbeveling openstaan	<p>Deel informatie over de voor- en nadelen van samenwerking tussen de eerste en de tweede lijn voor ouders/patiënt, behandelaar en anderen.</p> <p>Deel best practises/aansprekende voorbeelden: zie Kennisbank CP-Net.</p> <p>Zorg dat collega's uit de eerste en tweede lijn elkaar kennen en kunnen vinden.</p> <p>Betrek een collega (uit de andere lijn) die hier enthousiast voor is.</p>
... deze aanbeveling begrijpen	<p>KB-ers uit 1e lijn die namens hele praktijk/stad deelnemen</p>
... de aanbeveling willen gebruiken	<p>Organiseer gezamenlijke netwerkvondens/refereeravonden voor zowel netwerken als kennisoverdracht.</p> <p>Vorm regionale samenwerkingsgroepen om gezamenlijke activiteiten te organiseren.</p> <p>Streef naar een mix van eerste en tweede lijn in werkgroepen en andere samenwerkingsvormen streven.</p> <p>Zorg dat belangen worden uitgesproken en gedeeld.</p> <p>Formuleer een doel voor de samenwerking en evalueer.</p> <p>Laat stagiaires in beide lijnen meelopen.</p>
... de aanbeveling kunnen gebruiken	<p>Maak een overzicht van contactgegevens in eerste en tweede lijn.</p> <p>Maak een overzicht van welke expertise waar beschikbaar is.</p>

	<p>Maak als centrum kenbaar wanneer een patiënt kan/moet worden doorverwezen.</p> <p>Richt vanuit het centrum een (telefonisch) spreekuur in voor vragen vanuit de eerste lijn.</p> <p>Maak intern afspraken over (declarabele) tijd voor overleg met de andere lijn.</p>
De aanbeveling gebruiken/toepassen: Doen!	
- in eigen behandeling	<p>Zorg voor een warme overdracht van de patiënt naar de andere lijn.</p> <p>Geef na verwijzing van een patiënt vanuit de andere lijn een terugkoppeling aan de verwijzer.</p> <p>Kijk mee bij onderzoeken in de andere lijn.</p> <p>Organiseer een spreekuur van de revalidatiearts in de eerste lijn.</p>
- in communicatie collega's	<p>Gebruik verschillende communicatiemiddelen: telefoon, mail, etc.</p> <p>Gebruik een efficiënt en betrouwbaar communicatiesysteem voor de uitwisseling van patiëntgegevens, bijvoorbeeld Siilo.</p> <p>Gebruik beeldbellen voor overleg: dit kost minder tijd dan overleg op locatie, is laagdrempelig, leidt tot meer afstemming.</p> <p>Gebruik een gezamenlijk patiëntendossier.</p> <p>Plan structurele overleggen in.</p>
- in communicatie ouders	<p>Geef ouders/patiënt uitleg over de samenwerking, de verwijzing naar en behandeling in de andere lijn zodat zij hier vertrouwen in krijgen.</p> <p>Gebruik een gezamenlijk portaal (telerevalidatie) voor communicatie met patiënt/ouders.</p>

De aanbeveling blijven gebruiken ook in de toekomst: Blijven doen!	Sluit samenwerkingsovereenkomsten met ketenpartners / eerstelijns praktijken in de regio. Evalueer de samenwerking tussen de eerste en de tweede lijn. Onderzoek mogelijkheden voor financiering gezamenlijk overleg. Onderzoek mogelijkheden voor financiering van regionale netwerken. Onderzoek mogelijkheden voor combinatiebehandeling van eerste en tweede lijn.
---	--

Referenties

CP-Net. Eindverslag Project Versterking van samenwerking tussen de eerste en tweede lijn in de zorg voor mensen met CP. Utrecht 2022. Beschikbaar via de Kennisbank CP-Net.

Verantwoording

In de richtlijn Spastische cerebrale parese bij kinderen zijn geen aanbevelingen opgenomen over het onderwerp van deze informatiekaart. De inhoud van deze informatiekaart is gebaseerd op ervaringen uit de praktijk (practice-based).
Laatst beoordeeld: 2023.